

Betreft: Inbreng Rondetafelgesprek Ontwerp-Rijksstructuurvisie windenergie op zee - 13 oktober 2016

‘Wij kennen bijna overal de prijs van, maar van vrijwel niets de waarde’. (J. Klaver)

In 2013 werd het Energieakkoord gesloten. 43 Deelnemende partijen, onder leiding van de SER. Een van de uitkomsten van het EA is, dat in 2023 16% hernieuwbare energie geproduceerd moet worden. Hiervoor moet op 31 december 2023 6000 MW geïnstalleerd vermogen op zee operationeel zijn. Een andere doelstelling is 40% kostenbesparing per opgewekte eenheid.

Om dit te realiseren tegen een aanvaardbare kostprijs werd een route ingezet waarbij honderden windturbines op zichtafstand van de kust worden geplaatst. Waarbij een ‘smalle strook’ tussen de 10 en 12 mijl toegevoegd moet worden om deze turbines te kunnen plaatsen.

Stichting Vrije Horizon (SVH) heeft vanaf het begin bezwaar gemaakt tegen deze ontwikkellocaties voor windenergie voor de Hollandse Kust. SVH is groot voorstander van de energietransitie. Daartoe hoort óók het ontwikkelen van wind op zee (WoZ).

SVH maakt bezwaar omdat vanaf meet af aan een verkeerd beeld geschetst werd van de gevolgen van ontwikkelen van deze locaties voor wat betreft:

1. De meerkosten voor het door SVH aangedragen alternatief IJmuiden Ver
2. De zichtbaarheid van deze uitrol-strategie
3. De economische gevolgen voor de ondernemers in de betrokken kustgemeenten

Daar komt bij dat in opdracht van EZ en I&M uitgevoerde studies die niet de gewenste voorstelling van zaken bevestigen, door de verantwoordelijke minister werden weggezet met woorden als: ‘mensen doen toch niet wat ze zeggen’. De verantwoordelijke minister staat bekend als bijzonder rechtlijnig en onbuigzaam. Dat kunnen ook goede eigenschappen zijn. Echter niet, wanneer beslissingen willens en wetens uitgevoerd worden terwijl er nieuwe en betere gegevens beschikbaar komen, die de voorliggende strategie weerleggen. De minister heeft altijd gezegd: ‘Ik voer uit wat de Kamer mij opdraagt’. Wij verzoeken u de minister op te dragen zijn strategie aan te passen.

In dit document zullen wij kort per punt het ‘waarom’ toelichten. Voor een uitgebreide toelichting verwijzen wij naar de in opdracht van SVH gepubliceerde rapporten en het rondetafel gesprek van 13 oktober.

People

Waarde en beleving

De Hollandse Kust is één van de zeer weinig overgebleven plekken in Nederland waar miljoenen mensen uit binnen- en buitenland naar toe komen om van de weidsheid en het eindeloze uitzicht te genieten. Deze beleving heeft naast een groot economisch belang ook een grote waarde. Een waarde die zich niet in geld laat uitdrukken.

Zichtbaarheid hoger dan voorgesteld

De zichtgegevens in de Rijksstructuurvisie WoZ aanvulling Hollandse Kust kloppen niet.

Hierin wordt gesteld dat windparken op 22 km vanaf de kust gezien vanaf Den Helder gedurende het gehele jaar overdag circa 25% van de tijd zichtbaar zijn. Voor windparken op 18 km liggen deze percentages circa 10% hoger. De percentages voor Hoek van Holland en IJmuiden liggen circa 10% lager omdat het in die gebieden gemiddeld minder helder is. Tot zover de Rijksstructuurvisie.

Berekeningen op basis van 6 jaar zichtgegevens van meetstations Hoorn A en P11 (beiden op zee voor de Hollandse Kust - afbeelding 2) geven een heel andere uitkomst. Op 18 km uit de kust is de zichtbaarheid ruwweg 50% en op 22 km 31% van de tijd. Een verdubbeling van de cijfers in de Rijksstructuurvisie.

Planet

Voorkeurslocatie en ecologische effecten

IJmuiden Ver was tot 2013 de voorkeurslocatie voor het ontwikkelen van WoZ. In het Energieakkoord zijn wel de doelstellingen voor WoZ, maar geen locatiekeuzes opgenomen. Eerder hebben de samenwerkende milieuorganisaties op ecologische gronden gepleit voor locaties verder uit de kust. (Rapport: Frisse Zeewind - 2005). Het is SVH onduidelijk waarom zij van dit eerder genomen standpunt zijn afgeweken. De ecologische effecten zijn in 2016 niet anders dan in 2005.

Profit

Kosten lager dan eerdere berekeningen

People, Planet, Profit, genoemd in veel energietransitie documenten. Op basis van het voorstel om te bouwen in het zicht van de kust concludeert SVH dat deze prioriteitenvolgorde hier niet van toepassing is. De keuze voor de Hollandse Kust is enkel en alleen een keuze voor kostprijs. (zie afbeelding 1)

De minister heeft in zijn voorlichting aan de Kamer gesteld dat IJmuiden Ver € 3 miljard duurder is dan Hollandse Kust, in netto contante waarde € 1,3 miljard. En dat dit de enige reden is om near shore te ontwikkelen. SVH twijfelt vanaf het eerste uur aan de juistheid van deze getallen. Ook SVH weet, dat er meerkosten aan IJmuiden Ver verbonden zijn. Maar daar staan besparingsmogelijkheden en meeropbrengst tegenover. Dit laatste is onderbelicht gebleven.

SVH heeft daarom ECN en Ardo de Graaf Advies een opdracht tot onderzoek gegeven. Centraal in deze onderzoeken stond:

1. Onderbouw de € 1,3 miljard meerkosten (ECN)
2. Welke besparingsmogelijkheden zijn er door grootschaliger aanbesteding en nieuwe technieken
3. Levert IJmuiden Ver meer energie per geïnstalleerde MW en wat betekent dit

ECN neemt in haar rapport de eerder berekende € 1,3 miljard als uitgangspunt maar onderbouwt nergens deze meerkosten.

ECN identificeert mogelijke besparingen, oplopend tot € 1,24 miljard, maar brengt deze zeer behoudend in haar samenvatting terug tot een bandbreedte van € 0 tot € 600 miljoen.

De Graaf Advies berekent in zijn rapport dat de meerkosten maximaal € 649 miljoen bedragen. Hierop zijn besparingen en meeropbrengsten van toepassing. Hij concludeert dat IJmuiden Ver een positief scenario oplevert ten opzichte van IJmuiden Ver oplopend tot € 1 miljard.

Tijdens de gesprekken bij ECN bleek dat de kabelkosten (afstand) en fundering (diepte) vrijwel de volledige meerkosten veroorzaken. De meerkosten voor de kabels, door ECN opgevoerd, staan echter in geen verhouding tot informatie welke SVH ontving tijdens eerdere gesprekken met de industrie.

De ontwikkelingen in de WoZ industrie gaan razend snel. SVH concludeerde - mede naar aanleiding van de gevoerde gesprekken - dat de invoergegevens van ECN inmiddels niet meer up to date zijn. Dit heeft te maken met de genoemde snelle ontwikkelingen, maar ook met de wijze waarop ECN haar data (niet) verkrijgt en de uitkomsten laat 'verifiëren' door de industrie. De uitkomsten van de Borssele Tender, 42% lager dan het plafond van SDE+ voor 2016 - bevestigde SVH in deze conclusie.

Ten slotte

Wanneer de duurzaamheid-criteria en -prioriteiten 'People, Planet, Profit' gemeend zijn, is de keuze voor IJmuiden Ver de meest voor de hand liggende en enige juiste keuze (zie afbeelding 1).

SVH vindt - gezien de recente ontwikkelingen bij de Borssele-tender en de conclusies vanuit de rapporten van ECN en Ardo de Graaf Advies - het vermeende kostenaspect niet (langer) van toepassing.

IJmuiden Ver biedt kansen om versneld de stap te nemen van 16 % naar 18% duurzame energie. En heeft ook de ruimte om in plaats van 2100 MW ongeveer 6600 MW geïnstalleerd vermogen te plaatsen. Met daarbij ook nog eens 10% meer wind- en dus MW-opbrengst (vergelijkbaar met 7260 MW geïnstalleerd vermogen).

Dit biedt ook een oplossing voor de parken in Drente en voor de Friese kust in het IJsselmeer. Deze kunnen ruim op IJmuiden Ver geplaatst worden. Dit vergroot het draagvlak voor de energietransitie, in plaats van tegenstand te mobiliseren.

Deze gewenste grootschaligheid en de daaraan gerelateerde grootschaligheidsbesparingen worden ook genoemd in het rapport 'Large scale development of wind energy in the Netherlands, far offshore and after 2023' uitgevoerd door Royal Haskoning en Ecofys in opdracht van RVO en TKI¹. Hierin adviseert men met grootschaligere tenders van 1250 MW te werken. Hierdoor zijn kostenbesparingen mogelijk tot 6%.

Ontwikkeling op IJmuiden Ver geeft een win / win situatie.

1. IJmuiden Ver biedt mogelijkheid versneld 18% duurzame energie te realiseren en is vanaf de kust niet zichtbaar. Hierdoor blijft de veelgeroemde Hollandse Kust, de weidsheid en de eindeloosheid van het uitzicht, intact. Een beleving waar jaarlijks vele miljoenen bezoekers hun rust vinden en van genieten. Deze beleving wordt niet aangetast door een meer dan 50% van de tijd zichtbaar industrieel hekwerk. Zichtbaar vanaf de stranden van Den Helder tot aan ver voorbij Scheveningen.
2. De werkgelegenheid die gepaard gaat aan de ontwikkeling van WoZ gaat niet ten koste van verlies van 1250 voltijd-banen langs de kust.

SVH verzoekt de Kamer verder te kijken dan uitsluitend (vermeende) kosten. Ontwikkelen van IJmuiden Ver is in alle aspecten een betere propositie dan de Hollandse Kust.

De locaties voor de Hollandse Kust zijn dan niet verloren. Ze kunnen in de nabije toekomst gebruikt worden voor andere, minder zichtbare vormen zoals energie opgewekt door getijden of golfslag.

¹ https://www.google.nl/search?client=safari&rls=en&q=Sector_Consultation_Offshore_Wind_Policy_Agenda_Final_report_RHDHV_2016.pdf&ie=UTF-8&oe=UTF-8&gfe_rd=cr&ei=3zj6V-jwCqPc8AfK5K3wDw

afbeelding 1 - Bron: RVO Borssele Wind Farm Zone tender. - appendix B

Topic	Aspect	Borssele	Dutch Coast	Umuilen Ver	To the north of the Wadden Islands
Ecology	Birds				
	Marine mammals				
Landscape	Visibility				
Other features	Shipping safety				
	Oil and gas				
	Fishery				
Costs					

Colour	Explanation
Red	adverse effects expected, major obstacles/many mitigating measures needed; relatively high cost
Orange	limited adverse effects expected, possible obstacles/few mitigating measures needed; relatively moderate cost
Yellow	limited adverse effects expected, no obstacles/no mitigating measures required; relatively limited cost
Green	little to no adverse effects expected; relatively low cost

afbeelding 2 - locatieoverzicht windmeetpunten Hoorn A en P11.

